

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **P.**, so sídlom v R., zastúpeného JUDr. F. V., advokátom v S., proti žalovanej **Slovenskej republike – Štátnym lesom Tatranského národného parku**, so sídlom v Tatranskej Lomnici č. 66, zastúpenej JUDr. D. M., advokátom v P., o náhradu škody v sume **694 890 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 17 C 196/2011, o dovolaní žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove zo 7. marca 2012 sp. zn. 3 Co 21/2012, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalovanej **o d m i e t a** .

Žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Poprad (súd prvého stupňa) uznesením z 24. januára 2012 č. k. 17 C 196/2011-82 žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal. V odôvodnení svojho uznesenia súd prvého stupňa zdôraznil, že účastníkovi možno priznať oslobodenie od súdnych poplatkov len za situácie, keď sa účastník konania dostane do ťaživej situácie bez vlastného pričinenia, nie však vtedy, keď prípadne neúspešne podniká, pretože ide o jeho vlastné riziko spojené s výkonom podnikateľskej činnosti. Takto by neúspešní podnikatelia boli zvýhodňovaní voči úspešným podnikateľom, pričom nemožno dôsledky tohto rizika prenášať formou úľav z poplatkovej povinnosti na štát. Ďalej súd prvého stupňa uviedol, že pomery žalobcu, ktorý je právnickou osobou vykonávajúcou podnikateľskú činnosť, by odôvodňovali oslobodenie

od súdnych poplatkov len vtedy, ak by sa dostal do ťaživej finančnej situácie z dôvodu vyššej moci, napr. vzhľadom na nepredvídateľné okolnosti, ktoré nemajú pôvod v podnikaní. V danom prípade sa existencia okolnosti takejto povahy nepreukázala, a teda zo žalobcom uvádzaných, resp. zistených majetkových pomerov (daňová strata, existencia majetku, vynakladanie finančných prostriedkov na svoju činnosť, spolufinancovanie obce, vedenie súdnych sporov), nemožno ani vyvodit' záver, že by odôvodňovali oslobodenie od súdnych poplatkov. Preto súd prvého stupňa v zmysle zákonných ustanovení (§ 138 ods. 1 O.s.p., § 120 O.s.p.) rozhodol, že žalobcovi nepriznáva oslobodenie od súdnych poplatkov.

Krajský súd v Prešove (odvolací súd) na odvolanie žalobcu uznesením zo 7. marca 2012 sp. zn. 3 Co 21/2012 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zmenil tak, že priznal žalobcovi oslobodenie od súdneho poplatku za návrh nad 1 659 €. Podľa názoru odvolacieho súdu, súd prvého stupňa nesprávne vyhodnotil pomery žalobcu v predmetnom konaní, keď ho zaťažil povinnosťou zaplatiť súdny poplatok v sume 16 596,50 €, čím mu vytvoril skutočne finančnú bariéru na začatie konania. Ďalej uviedol, že súd prvého stupňa mal zohľadniť okrem výšky súdneho poplatku aj procesné postavenie žalobcu vo vzťahu k žalovanej a priznať čiastočné oslobodenie od súdneho poplatku tak, aby sa poplatník nedostal evidentne do nevýhodnejšieho postavenia oproti protistrane, aby jeho právo na prístup k súdu nebolo odopreté. Keďže pri rozhodovaní podľa § 138 O.s.p. má význam samotná výška súdneho poplatku, odvolací súd bol toho názoru, že aj pri nie najpriaznivejšej situácii žalobcu môže žalobca zaplatiť súdny poplatok za návrh na začatie konania vo výške 1 659 €. Odvolací súd preto zmenil uznesenie súdu prvého stupňa tak, že priznal žalobcovi oslobodenie od súdneho poplatku za návrh nad 1 659 €.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie, v ktorom uviedla, že sa odvolací súd dopustil nezákonného konania, keď nedoručením meniaceho rozhodnutia odňal žalovanej možnosť konať, t. j. podať proti nemu mimoriadny opravný prostriedok, čo zakladá prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. Tvrdila, že týmto zmeňujúcim uznesením sa odvolací súd dotkol práv a povinností žalovanej, pre ktorú má priznanie čiastočného oslobodenia žalobcu od súdneho poplatku priamy dopad na jej majetkové práva. Tento priamy dopad vyvodzovala zo skutočnosti, že v prípade úspechu žalobcu v tomto konaní bude musieť zaplatiť zostatok výšky súdneho poplatku, t. j. 15 261,50 € v zmysle § 2 ods. 2

Zákona o súdnych poplatkoch. Tým súd zasiahol do majetku žalovanej bez toho, aby sa mohla voči takémuto zásahu brániť. Ďalej prípustnosť svojho dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p., keďže napadnutým uznesením bolo zmenené uznesenie súdu prvého stupňa. Ako dovolací dôvod uviedla, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. V závere namietla, že rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, čím bola účastníkovi odňatá možnosť konať. Navrhla uznesenie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Žalobca sa k dovolaniu žalovanej nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie podala oprávnená osoba.

V zmysle § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, iba ak to zákon pripúšťa.

Prípustnosť dovolania podľa § 236 ods. 1 O.s.p. je objektívnou kategóriou (dovolanie je alebo nie je prípustné), ktorá sa principiálne nevzťahuje na osobu konkrétneho dovolateľa a zohľadňuje (len) vecný aspekt tohto opravného prostriedku – či smeruje proti rozhodnutiu vykazujúcemu zákonné znaky rozhodnutia, proti ktorému je dovolanie prípustné (objektívna prípustnosť dovolania je vymedzená ustanoveniami § 236 až § 239 O.s.p.). Subjektívna prípustnosť dovolania oproti tomu zahŕňa v sebe (implikuje) otázku určenia subjektu, ktorý je v danom prípade oprávnený – v zmysle § 243b ods. 5, § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p. dovolanie, ktoré je objektívne prípustné, podať. Zohľadňuje teda osobný aspekt toho, kto podáva dovolanie – či je u neho daný dôvod, ktorý ho oprávňuje podať dovolanie.

Subjektívna prípustnosť dovolania reflektuje stav procesnej ujmy v osobe určitého účastníka konania, ktorý sa prejavuje v porovnaní najpriaznivejšieho výsledku, ktorý odvolací súd pre účastníka mohol založiť svojím rozhodnutím, a výsledku, ktorý svojím rozhodnutím skutočne založil. Z povahy dovolania ako opravného prostriedku plynie, že oprávnenie ho podať

(tzv. subjektívna prípustnosť) má účastník, v neprospech ktorého toto porovnanie vyznieva a ak je spôsobená ujma na základe dovolania odstrániteľná tým, že dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší.

Podľa ustanovenia § 138 ods. 1 O.s.p. môže súd na návrh priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa ustanovenia § 138 ods. 3 O.s.p. o priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov predseda senátu alebo samosudca upovedomí ostatných účastníkov na najbližšom pojednávaní.

Uznesenie o návrhu na oslobodenie od súdneho poplatku sa doručuje len tomu účastníkovi konania, ktorý takýto návrh podal. Ak ale súd návrhu vyhovel, hoci len s časti, je povinný upovedomiť o tejto skutočnosti všetkých ostatných účastníkov konania (teda tých ktorým sa uznesenie nedoručuje) na najbližšom pojednávaní. Informovanie ostatných účastníkov konania o tejto skutočnosti môže mať význam pre ich rozhodnutie, či pri splnení zákonných podmienok podajú na súd návrh na uloženie povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a O.s.p. Proti rozhodnutiu súdu, ktorým súd rozhodol o návrhu na oslobodenie od súdneho poplatku, má poplatník (nie však ďalší účastník konania) právo podať odvolanie, ak súd jeho návrhu v celom rozsahu nevyhovel [§ 202 ods. 3 písm. d/ a contrario]. Rovnaký právny názor je zaujatý aj v konštantnej právnej literatúre ako napríklad : Števček, M., Ficová, S. a kol. Občiansky súdny poriadok, komentár, I. diel, 2. vydanie, Praha: C. H. Beck, 2012, str. 495 alebo Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád I, II Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 954.

Z hore uvedeného vyplýva, že námietka dovolateľky týkajúca sa nedoručenia jej predmetného rozhodnutia, čím jej mal dovolací súd odňať možnosť konať pred súdom – podať proti predmetnému rozhodnutiu opravný prostriedok, je nedôvodná. Odvolací súd postupoval správne, keď predmetné rozhodnutie žalovanej nedoručoval, čo vyplýva z hore citovaného znenia

§ 138 ods. 3 O.s.p. (O priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov predseda senátu alebo samosudca upovedomí ostatných účastníkov na najbližšom pojednávaní.).

Žalovaná nebola preto oprávnená podať odvolanie proti uzneseniu o (ne)priznaní oslobodenia žalobcu od súdnych poplatkov, rovnako ani dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým uznesenie súdu prvého stupňa zmenil, nakoľko v tejto časti konania nešlo o sporový právny vzťah medzi žalobcom a žalovanou ako účastníkmi konania. Oslobodením žalobcu od súdneho poplatku v žiadnom prípade nedošlo k zmene práv a povinností žalovanej, ani jej práva a povinnosti neboli nijakým spôsobom dotknuté. Z procesného hľadiska nebolo negatívne zasiahnuté jej právneho postavenia. Nemožno preto hovoriť ani o odňatí možnosti konať pred súdom, tak ako ho namieta dovolateľka. Zo súdnej praxe vyplýva, že pri nedostatku subjektívnych podmienok nemôže súd tento nedostatok zhojiť, to znamená, že ani dovolací súd sa nemôže takýmto dovolaním vecne zaoberať (porovnaj tiež rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky R 50/1999 a ZSP 5/1998).

V tomto štádiu preskúmania dovolania mal dovolací súd za dostatočne preukázané, že sú splnené podmienky pre odmietnutie dovolania. So zreteľom na dôvod, pre ktorý bolo potrebné dovolanie odmietnuť, nezaoberal sa preto dovolací súd dovolacími námietkami a návrhmi dovolateľky a nezisťoval, či v preskúmvanej veci došlo k niektorej z procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p.

Na základe uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovanej podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p. odmietol ako podané niekým, kto naň nie je oprávnený.

V dovolacom konaní úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanej, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky mu však žiadne trovy dovolacieho konania nepriznal z dôvodu, že mu žiadne nevznikli.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. augusta 2013

JUDr. Martin Vladik, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová